

Het in stand houden van een democratisch systeem valt niet altijd mee. Dat geldt ook voor Mongolië, de ex-communistische Volksrepubliek. De belangrijkste partijen zijn de Sociaal Democratische Partij (SDP) die als enige oppositie voert, en de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij. (MRVP), de grootste partij van de coalitieregering, die een omstrede verleden heeft. Eén idee hebben alle partijen gemeen: Mongolië moet ontwikkeld worden, én door een vrije markt én langs democratische weg.

door onze medewerker
DIRK JAN VAN DEN BERGH
in Mongolië

OELAN BATOR – De heer Batbayer is ooit afgestudeerd op de *Alveeskler van de Yak*. "Ik denk dat mensen die exacte vakken hebben gestudeerd in Mongolië's politieke bestel meer kans hebben dan mensen uit de politiek-wetenschappelijke hoek," vertelt hij tevreden in Oelan Bator, de hoofdstad van Mongolië. "Dan ben je niet zo vergiftigd met die marxistische opium."

De 38-jarige biochemicus was al tijdens zijn studietijd actief in het ondergrondse verzet. Onder het pseudoniem *Baber* (samengesteld uit letters van zijn naam) schreef hij giftige *samizdat*-traktaties die een enorme populariteit genoten.

Baber is in de openbaarheid gekomen. Sinds twee jaar is hij partijvoorzitter van de enige oppositiepartij in Mongolië, de sociaal-democratische, met vier parlementszetels. De oppositie wordt gevoerd tegen drie andere partijen, waarvan de grootste de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij (MRVP) is.

"Het is niet slecht om oppositie te voeren. In juni zijn de verkiezingen. Ons kunnen ze niet de

Mongolië worstelt nog met jonge democratie

Het Parool, 1 mei 1992

Papiergebrek probleem bij verkiezingscampagne

schuld geven van de slechte economische toestand," stelt Batbayer vast.

Het grootste probleem voor Mongolië's politieke partijen wordt gevormd door de onervarenheid en het gebrek aan geld en faciliteiten. De sociaal-democraten zitten qua locatie niet slecht: het kantoor kijkt uit op Oelan Bators centrale Soekh Batorplein, waar ook het parlamentsgebouw huist. Maar over het kantoor zelf wordt nogal geklaagd. In een ruimte die door de architect als koffiekantine was ontworpen is nu de vergaderzaal, en kleinere werkkamers huizen in de vestiaire.

"Het is natuurlijk tijdelijk," verzucht Batbayer, "maar we weten niet hoe lang tijdelijk is."

Een ander probleem is de papierschaarste. Bomen zijn er niet in Mongolië, dus alle papier moet worden geïmporteerd. "Dat

heeft verstrekkende gevolgen. Voor een succesvolle verkiezingscampagne heb je minstens 10 ton papier nodig, als je posters wilt maken en kranten wilt drukken. Papier is verschrikkelijk duur: het werd altijd geleverd door de Sovjet-Unie en andere Oostbloklanden. Maar die willen er nu Amerikaanse dollars voor hebben."

Litkomst werd geboden doordat de Mongoolse sociaal-democraten zich in een vroeg stadium aansloten bij de Socialistische Internationale. De Franse socialisten hebben nu beloofd dat de verkiezingsposters op hun kosten in Frankrijk vervaardigd zullen worden en naar Mongolië zullen worden getransporteerd.

De Mongoolse bevolking moet nog wennen aan de democratie. "Tijdens de eerste verkiezingen in 1990 was het allemaal zo nieuw," zegt Batbayer. "Vooral

in de kleine steden en op het platteland wisten de mensen niet goed waar ze op moesten stemmen. Dus stemden ze maar op de MRVP, omdat ze die kenden. Nu is dat allemaal anders."

"Tijdens de vorige verkiezingen voerden we op het platteland een moeilijke strijd. We hadden te weinig bekendheid. Toen was het vooral de middenklasse die ons steunde. Nu hopen we ook op de herders."

Maar het zijn juist de herders die wat terugkomen op de ideeën van vrije markt en mondigheid van het individu, meent de heer Dash-Yondon. Hij is partijvoorzitter van de MRVP, eens de machtigste partij van Mongolië, de ex-communistische partij.

"Mongoolse herders gaan weer samenwerken in een soort collectieven. Dat kan ook niet anders gezien de barre weersomstandigheden. Als ze niet samen-

werken overleven ze niet."

Maar terugkeer naar het communisme? "Nee," zegt Dash-Yondon stellig. "Tijdens het laatste partijcongres (in februari) is besloten het marxisme-leninisme uit de partijstatuten te schrappen. Democratie heeft ons veel gegeven. We hebben een grondwet, waarin mensenrechten zijn verankerd, en we bevorderen het meer-partijenstelsel."

Tijdens het laatste partijcongres stelde Dash-Yondon voor slechts enkele ideeën van het marxisme-leninisme over te nemen. "Sindsdien is de geest van de partij democratisch. Iedereen ondersteunde mijn plan."

Ritueel

Ook de MRVP heeft het qua kantoorruimte niet zo getroffen, vergeleken althans met de plannen voorafgaand aan het democratiseringsproces in 1990. Het hoofdkantoor is gevestigd in een reusachtig wit gebouw van zeven verdiepingen. De ontvangst door de partijvoorzitter gaat nog steeds gepaard met ritueel dat stamt uit de dagen van het communisme: gasten moeten langs twee secretarissen, namen worden genoteerd, en ten slotte mag men het heilige der heiligen betreden; het werkvertrek van de partijvoorzitter.

Zijn bureau is een enorme vlakke ter grootte van een biljarttafel en het uitzicht is waarschijnlijk een van de mooiste van de stad. "Maar," merkt de tolk later schamper op, "toen ze begonnen met de bouw van dit kantoor was het de bedoeling dat het alleen gebruikt zou worden door de MRVP-sectie Oelan Bator. Het eigenlijke hoofdkantoor zou nog veel groter worden."

Ex-communisten die nu democratie, mensenrechten en vrije markt prediken. De tolk is duidelijk geïmponeerd. "Vier, vijf jaar geleden zou het onmogelijk zijn geweest hier zo maar een afspraak te maken. De post die deze man bekleedt was ooit de machtigste van het land." Hij ontspant zich pas als we uit het zicht van het partijgebouw zijn.

Aantasting ozonlaag minder dan beweerd

WASHINGTON – Het dunner worden van de ozonlaag boven grote delen van Noord-Amerika, Groenland, Europa en Rusland is uitgebleven. Met die mededeling ontkrachtte het Amerikaanse ruimtevaartcentrum Nasa gisteren zijn eigen bewering.

Onderzoekers van Nasa meldden dat hogere temperaturen in hogere lagen van de atmosfeer blijkbaar de aantasting van de ozonlaag hebben voorkomen. Bij lagere

temperaturen zou het afkalvingsproces zijn doorgedaan. De deskundigen baseren zich op onderzoeken van de dampkring met behulp van waarnemingssatellieten.

Nasa-woordvoerder Joe Waters zei dat de aantasting van de ozonlaag, die de aarde beschermt tegen de gevaarlijke ultraviolette straling van de zon, reden voor bezorgdheid blijft.

In januari van dit jaar meldde de Nasa dat het in de damp-

kring boven Noord-Amerika, Europa en delen van Azië ongekende hoeveelheden chemicaliën had gemeten die een ernstige bedreiging voor de ozonlaag vormen en eventueel een gat in deze laag zouden kunnen vormen, zoals boven Antarctica.

Deze melding had overal in de wereld geleid tot grote bezorgdheid. Experts uit onder meer Europa hadden twijfels geuit aan de beweringen van de Nasa. (Rtr)